



**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԶՆԱԳՎՍԾԱՅԻՆ ԼՐԱՏՎՈՐԹՅԱՆ ՄԻԶՈՇՆԵՐԻ ԷԹԻԿՍԵԻ
ԴԻՏՈՐԴ ՄԱՐՄԻՆ**

ԴՄ ՎԱՐՔԱԿԱՆՈՆ

Սույն Վարքականոնն ընդունում, փոփոխում, լրացնում եւ հաստատում է Ինքնակարգավորման նախաձեռնության (ԻՆ) Դիտորդ մարմինը (ԴՄ)՝ անդամների կեսից ավելիի կողմ քվեարկությամբ: Այն ուժի մեջ է մտնում ԴՄ կողմից ընդունման պահից: Վարքականոնը վավերացվում եւ կարող է փոփոխության ենթարկվել ԻՆ հերթական համաժողովում, մասնակիցների ձայների պարզ մեծամասնությամբ:

1. ԴՄ անդամների ներքին հարաբերությունները

1.1. ԴՄ անդամներն իրար հետ հաստատում են հարգալից, մասնագիտական, աշխատանքային հարաբերություններ՝ հանուն ինքնակարգավորման համակարգի այս կարելուր մարմնի ներսում գործող մեխանիզմների կատարելագործման եւ ավանդաբար ձեւավորված արժեքների պահպանման:

1.2. ԴՄ անդամին անխուսափելիորեն վերաբերում են Լրատվամիջոցների եւ լրագրողների էթիկական սկզբունքների կանոնագրի բոլոր դրույթները:

1.3. ԴՄ անդամների միջեւ տարաձայնությունների կամ թյուրընկալումների դեպքում այդ անդամները նախ փորձում են միմյանց հետ կարգավորել ծագած խնդիրը՝ առանց ԴՄ, ԻՆ մյուս անդամների եւ հանրության ուշադրությունն այդ հանգամանքի վրա բեւեռելու: Եթե չի ստացվում համաձայնության հասնել, այդ անդամները դիմում են իրենց գործընկերների՝ ԴՄ մյուս անդամների օգնությանը, ներառյալ՝ փակ ժողով գումարելու առաջարկով: Եթե փակ ժողովում նույնպես չի ստացվում համաձայնության հասնել, ԴՄ-ն, հաշվի առնելով նախադեպային որոշումները կամ միջազգային լավագույն փորձը, անդամների ձայների պարզ մեծամասնությամբ կայացնում է որոշում, որը շահագրգիռ կողմերից մեկի նախաձեռնությամբ կարող է բողոքարկվել ԻՆ հերթական համաժողովում: Համապատասխան որոշումն ընդունվում է մասնակիցների ձայների պարզ մեծամասնությամբ: Սկզբունքային հակասություններ ունեցող անդամներն այս փուլում կարող են վիճահարույց խնդիրն իրենց նախաձեռնությամբ հանրայնացնել: ԴՄ-ն պետք է պատրաստ լինի պատասխանելու տվյալ խնդրի վերաբերյալ մեղիայի հարցերին: Համաժողովը պարտավոր է վեճի վերաբերյալ վերջնական որոշում կայացնել: Համաժողովի որոշումից հետո Դիտորդ մարմինը տվյալ խնդրի առնչությամբ փոփոխություն կամ լրացում է կատարում սույն Վարքականոնում:

1.4. ԴՄ որեւէ անդամի՝ սույն Վարքականոնին անհարիր վարքի դեպքում ԴՄ մեկ այլ անդամ կարող է ԴՄ-ին առաջարկել քննարկել տվյալ անդամի անդամակցությունը սառեցնելու հարցը: ԴՄ-ն անդամների ձայների պարզ մեծամասնությամբ կարող է քննության առնել/չառնել այդ հարցը, կայացնել որոշում, որը պարտադիր է կատարման՝ մինչեւ ԻՆ համաժողովի վերջնական որոշումը: Եթե ԴՄ-ն որոշում է սառեցնել իր անդամներից մեկի անդամակցությունը, ապա այդ մասին տեղեկացնում է տվյալ անդամին, ԻՆ բոլոր անդամներին՝ էլ. նամակով, եւ խնդիրը ներառում հերթական ընդհանուր ժողովի օրակարգում: Այս փուլում խնդիրը կարող է հանրայնացվել, այդ թվում մեղիա տարածքում, եւ

ԴՄ-ն պետք է պատրաստ լինի պատասխանելու մեդիայի ընթացիկ հարցերին: ԻՆ համաժողովը պարտավոր է խնդրի վերաբերյալ վերջնական որոշում կայացնել մասնակիցների ձայների պարզ մեծամասնությամբ:

1.5. Դիտորդ մարմնի անդամը կարող է չմասնակցել ԴՄ նիստին, եթե համարում է, որ հանգամանքների բերումով չի կարող անաչառ լինել քննարկվող խնդրի վերաբերյալ, կամ իր մասնակցությունը կարող է հանգեցնել շահերի բախման, եւ այդ մասին տեղեկացնում է ԴՄ-ին: Այսուամենայնիվ, ԴՄ-ն նիստին ներկա անդամների ձայների պարզ մեծամասնությամբ որոշում է տվյալ անդամի՝ նիստին մասնակցելու/չմասնակցելու խնդիրը, նաեւ՝ ժամանակավորապես ներկա գտնվելու եւ գործընկերների հարցերին պատասխանելու նպատակով:

2. ԴՄ անդամների հարաբերությունները մեդիայի հետ

2.1. ԴՄ անդամը պետք է գիտակցի, որ մեդիա տարածքում ինքը նույնացվում է Դիտորդ մարմնի հետ, ուստի ավանդական ու սոցիալական մեդիաներում եւ ընդհանրապես մեդիայի հետ հարաբերություններում պետք է լինի կոռեկտ եւ պահպանի սույն Վարքականոնի, ինչպես նաեւ Լրատվամիջոցների եւ լրագրողների էթիկական սկզբունքների կանոնագրի բոլոր պահանջները:

2.2. ԴՄ անդամը կարող է ԴՄ-ին գրավոր առաջարկել՝ քննության առնել իրեն առնչվող որեւէ մեդիա հրապարակում, եթե նա տվյալ մեդիա կառույցի հետ արդեն իսկ քննարկել է իր տեսակետից վիճելի խնդիրը, սակայն փոխադարձ համաձայնություն ձեռք չի բերվել: Եթե ԴՄ անդամի կարծիքով վիճելի բովանդակությունը հրապարակել է Ինքնակարգավորման նախաձեռնության անդամ մեդիա կառույցը, ԴՄ-ն կարող է իր նիստում խնդիրը քննարկելու արդյունքում ստանձնել միջնորդի/հաշտարարի դեր՝ կազմակերպելով ԴՄ տվյալ անդամի եւ տվյալ մեդիա կառույցի հանդիպումը: Այդ հանդիպմանը ներկա են լինում տվյալ անդամը, տվյալ մեդիա կառույցի լիազոր ներկայացուցիչը եւ ԴՄ առնվազն 3 անդամներ, որոնք պարտավոր են պահպանել անկողմնակալության սկզբունքը: Հաջողության հասնելու/չհասնելու դեպքում ԴՄ-ն կարող է հանդես գալ հայտարարությամբ կամ փորձագիտական կարծիքով:

2.3. ԴՄ անդամը սոցիալական մեդիայում պետք է առավել ուշադիր եւ պատասխանատու լինի իր մասնագիտական հարցերի վերաբերյալ արտահայտվելիս, այլոց գրառումները վերատարածելիս հատկապես բժախնդիր պետք է լինի իր էջում կամ իր գրառման տակ օգտատերերի արձագանքները վերահսկելու հարցում՝ ատելության խոսքը, ռասայական, սեռական, կրոնական, քաղաքական կամ այլ հիմքով խտրականության դրսևորումները ժամանակին հեռացնելու նպատակով:

3. ԴՄ անդամների հարաբերությունները հանրության հետ

3.1. ԴՄ անդամը հանրության հետ հարաբերություններում առաջնորդվում է ինքնակարգավորման սկզբունքները ներկայացնելու, բացատրելու եւ մեդիագրագիտություն տարածելու գաղափարով, խրախուսում է ԴՄ համացանցային ռեսուրսների կիրառումը, նպաստում է ինքնակարգավորմանն առնչվող գրականության թարգմանությանը, տեղայնացմանը, հրապարակմանը, տարածմանը:

3.2. ԴՄ անունից կարող են հանրությանը պաշտոնապես ներկայանալ, հայտարարություն տարածել միայն ԴՄ պարզ մեծամասնության ձայներով այդ լիազորությունները ստացած անդամները եւ ԴՄ նախագահը:

3.3. ԴՄ անդամը հանրությանը եւ մեղիա կառույցներին բացատրում է մեղիա կառույցների հետ ծագող խնդիրները ոչ դատական կարգով լուծելու հնարավորությունների առավելությունները:

3.4. Հանրության եւ մեղիայի հետ հարաբերություններում ԴՄ անդամը պետք է հստակեցնի իր կարգավիճակը. ինքը հանդես է գալիս որպես ԴՄ անդամ, թե՞ որպես ոլորտային մասնագետ՝ իրավաբան, ռեժիսոր, ակտիվիստ, լրագրող, մենեջեր, արտիստ, հանրային կամ քաղաքական գործիչ եւ այլն:

4. ԴՄ անդամների հարաբերությունները հանրային կառույցների հետ

4.1. ԴՄ անդամը օրենսդիր եւ գործադիր իշխանությունների հետ գործակցում է Հայաստանում մեղիա ինքնակարգավորման առավել արդյունավետ մեխանիզմներ ներդնելու համար: Այս առումով ԴՄ կարեւորագույն խնդիրներից մեկը հայեցակարգային փաստաթղթերի կազմումն է, մշակումը, իրավական փաթեթավորումը եւ կիրառումը:

4.2. Հանրային կառույցների, այդ թվում ազգային կարգավորող մարմնի (ՀՌՀ-ի) հետ հարաբերություններում եւ միասնական ժողովներում, խորհրդակցություններում ԴՄ անդամները պետք է պահպանեն ինքնակարգավորման ինստիտուցիոնալ զարգացման շահերը:

4.3. ԴՄ անունից կարող են պաշտոնապես ներկայանալ, հանդիպումներ, քննարկումներ ծավալել, հայտարարություն տարածել, փաստաթուղթ ստորագրել միայն ԴՄ պարզ մեծամասնության ձայներով այդ լիազորությունները ստացած անդամները եւ ԴՄ նախագահը:

5. ԴՄ անդամների հարաբերությունները միջազգային կառույցների հետ

5.1. ԴՄ անունից միջազգային կառույցներին պաշտոնապես կարող են ներկայանալ, հայտարարություն տարածել, փաստաթուղթ ստորագրել, քվեարկել միայն ԴՄ նախագահը կամ անդամների պարզ մեծամասնության ձայներով այդ լիազորությունները ստացած անձը:

5.2. Միջազգային հարթակներում եւ ինքնակարգավորման միջազգային միավորումներում Հայաստանի լրատվամիջոցների ինքնակարգավորման նախաձեռնության տեսակետը ներկայացնող ԴՄ անդամը պետք է Դիտորդ մարմնի մյուս անդամների հետ նախապես քննարկի եւ համաձայնեցնի դիրքորոշման սկզբունքները, միջազգային հանդիպումներից ու քննարկումներից հետո գործընկերներին հակիրճ ներկայացնի դրանցում տեղ գտած կարեւոր իրողությունները:

Սույն Վարքականոնն ընդունվել է Լրատվամիջոցների էթիկայի Դիտորդ մարմնի 2024թ. ապրիլի 29-ին կայացած նիստում եւ հաստատվել է Ինքնակարգավորման նախաձեռնության համաժողովում, 2024 թվականի մայիսի 18-ին: